

SANȚIONAREA CORUPȚIEI: LIMITATĂ SAU NU DE PRESCRIPȚIE?!

AUTORI: VICTOR ALISTAR, ELENA CALISTRU, ANGELA CIUREA, IULIA COȘPĂNARU

A COLABORAT: ARINA CORSEI

I. Cadrul normativ general al prescripției în materie penală.....	4
II. Particularități ale termenelor de prescripție pentru faptele de corupție și faptele asimilate acestora.....	10
III. Prescripția în materie civilă și comercială.....	18
IV. Prescripția în materia răspunderii disciplinare.....	20
V. Amendamente legislative în materia prescripției penale. Prevederile noului Cod Penal.....	25
VI. Doctrina despre prescripția penală.....	30
VII. Jurisprudența în materie de prescripție.....	31
VIII. Opiniile experților.....	34
IX. Concluzii și recomandări.....	38

Potrivit definiției propuse de Transparency International, corupția reprezintă abuzul puterii încredințate pentru obținerea de beneficii private. Definiția astfel formulată a fost preluată la nivel global de Convenția ONU asupra Corupției, iar la nivel comunitar (2003) de Comunicarea 317 finală a Comisiei Europene către Consiliul Uniunii Europene.

Corupția are efecte negative incontestabile asupra drepturilor și libertăților cetățenilor și este sursa principală a sărăciei și subdezvoltării. Ea afectează în mod substanțial resursele publice și deturnează instituțiile statului de la misiunea lor.

În România, rezultatele sondajelor care au ca temă corupția arată că aceasta continuă să fie endemică. În acest sens Barometrul Global al Corupției 2009 realizat de Transparency International arăta că românii apreciază în continuare, în proporții îngrijorătoare, că măsurile împotriva corupției stabilite de autorități sunt inefficiente. Aceste date se corelează cu cele ale Indicelui de Percepție a Corupției care plasează România pe un loc codaș între

Acest studiu a fost realizat în cadrul proiectului Numărătoarea inversă pentru impunitate: termenele de prescripție în materia faptelor de corupție în statele Uniunii Europene, derulat de Transparency International Romania în parteneriat cu Transparency International Secretariat și alte 10 Chaptere naționale. Proiectul a fost derulat cu sprijinul financiar al Programului pentru Prevenirea și Combaterea Crimei al Uniunii Europene, Comisia Europeană – Direcția Generală Afaceri Interne.

Această publicație reprezintă punctul de vedere al autorilor, Comisia Europeană nefiind răspunzătoare pentru utilizarea informațiilor conținute de acesta.

statele Uniunii Europene, din perspectiva corupției percepute la nivelul experților și analiștilor de țară, punând astfel în evidență problemele cu care se confruntă România în lupta împotriva corupției.

În acest context eficiența, respectiv ineficiența luptei împotriva corupției pune în evidență legătura de cauzalitate existentă între aplicarea pachetului normativ adoptat în procesul de aderare la Uniunea Europeană și necesitatea asigurării unei justiții funcționale și independente.

Inexistența unui sistem care să asigure prevenirea, combaterea și sancționarea eficientă a faptelor de corupție a condus la scăderea dramatică a încrederii în actul de guvernare, la extinderea corupției în toate sectoarele administrației publice, la o rată scăzută a investițiilor și dezvoltarea deficitară a mediului de afaceri, precum și la efecte negative directe asupra cetățenilor, materializate în tratamente inechitabile în fața autorităților publice.

Rezultă astfel că impactul real al mecanismelor de sancționare a faptelor de corupție este mult diferit de cel scontat fie datorită deficiențelor existente la nivelul formulării politicilor penale ale statului, fie datorită vulnerabilităților înregistrate în procesul de implementare a acestora. Din această perspectivă, particularitățile cadrului normativ din România s-au suprapus peste lipsa de capacitate a sistemului judiciar de a sancționa faptele de corupție și pe cele asociate acesteia, ceea ce a condus la constituirea ad-hoc a unui sistem de impunitate.

În acest context instituțional și având în vedere că legislația anticorupție din România este una relativ recentă, analiza instituției prescripției răspunderii juridice a persoanelor fizice și juridice poate constitui premisa pentru identificarea unor pârgii de ajutorare a eficienței politicilor anticorupție, acolo unde nu s-a împlinit termenul de prescripție. Totodată, această analiză poate pune în evidență eventuale lacune relevante ale cadrului normativ sau ale sistemului instituțional, lacune care generează ineficiență în lupta împotriva corupției și care pot fi remediate cel puțin pentru viitor, în ideea de a limita propagarea efectelor acestor deficiențe și pe viitor.

Studiul de față își propune așadar să expună, într-o primă parte cadrul normativ general referitor la prescrierea răspunderii juridice și a executării sancțiunilor, urmată de o secțiune dedicată incriminării corupției și mecanismelor specifice care pot deveni obstacole în investigarea, cercetarea și judecarea acestor infracțiuni. În cea de-a doua parte abordează în mod sintetic incidența prescripției în domenii conexe prevenirii și combaterii corupției, urmată de o trecere în revistă a principalelor provocări pe care le ridică noua legislație penală din perspectiva incriminării și sancționării faptelor de corupție.

Ultima parte a acestui studiu fructifică experiența practicienilor din sistemul judiciar cu privire la impactul prescripției asupra soluționării cazurilor de corupție, precum și obstacolele asociate pe care aceștia le întâmpină în soluționarea acestor dosare.

La momentul elaborării acestui studiu o analiză statistică a impactului termenelor de prescripție în materia faptelor de corupție nu a putut fi realizată dat fiind faptul că majoritatea legislației privind prevenirea, descoperirea și sancționarea corupției a fost adoptată începând cu anul 2000, fapt pentru care majoritatea termenelor de prescripție nu s-au împlinit deocamdată.

Ultimul capitol al studiului își propune să exploateze potențialele rezultate ale reglementărilor în materie cu scopul de a prefigura o hartă a riscurilor, lacunelor și vulnerabilităților care trebuie avute în vedere într-o politică penală consistentă, însoțite de o serie de recomandări menite să prevină sau să remedieze aceste riscuri.

I. Cadrul normativ general al prescripției în materie penală

1. Definiri conceptuale

Prescripția în materia penală are ca efect înlăturarea răspunderii penale, ca urmare a trecerii unui anumit interval de timp de la săvârșirea faptei. Rațiunea prescripției consta în faptul ca după trecerea timpului se uita infracțiunea săvârșită și în consecință urmărirea și pedepsirea tardiva nu mai au rost. Prescripția înlătură răspunderea penală în cazul tuturor infracțiunilor, cu excepția celor contra umanității.

Prescripția penală se clasifică după cum are drept consecință înlăturarea răspunderii penale sau înlăturarea executării unei sancțiuni penale deja aplicate de instanța.

A. Prescripția răspunderii penale presupune ca de la data săvârșirii unei infracțiuni¹ să treacă un interval de timp suficient de mare în care statul, prin reprezentanții săi, sa nu ia nici o măsură pentru pedepsirea vinovaților.

În acest tip de prescripție se delimitează o categorie aparte, și anume **prescripția specială**, care consta în înlăturarea răspunderii penale, oricâte acte de întrerupere sau suspendare a cursului prescripției ar interveni, dacă se împlinesc un termen compus din termenul general de prescripție prevăzut de lege pentru

infracțiunea investigată plus jumătate din durata acestui termen.

B. Prescripția executării pedepsei

consta în înlăturarea forței coercitive a unei hotărâri definitive de condamnare, prin trecerea unei anumite perioade de timp prevăzute de lege, fără ca ea sa fie executată. Cu alte cuvinte, prescripția executării pedepsei este o cauză de stingere a dreptului de a impune, prin constrângere, executarea pedepsei ce a fost aplicată unei persoane.

Rațiunea prescripției executării pedepsei este aceeași cu cea a prescripției răspunderii penale: eficiența acesteia se diminuează până la dispariție prin trecerea unui interval de timp suficient de mare în care sancțiunea nu a fost executată.

Ca principiu general, reținem că, dacă pedeapsa asigură funcția represivă a dreptului penal, iar în fapt această funcție represivă este eficace dacă aceasta intervine la un termen rezonabil după săvârșirea faptei; nu mai are nici o valoare dacă intervine prea târziu. Prin aplicarea imediată a pedepsei și prin asigurarea unui sistem de executare promptă a sancțiunii de către cel vinovat se realizează, totodată scopurile pedepsei:

¹ faptă care îndeplinește condițiile prevăzute de art. 17 alin 1 din Codul Penal și care este pedepsibilă conform legii cu o sancțiune prevăzută de norma de represiune penală

- prevenirea generală, adică influența pe care pedeapsa și executarea ei o exercită asupra comportării viitoare a celor din jur.
- prevenirea specială, adică reeducarea celui condamnat

Prin natura sa juridică, prescripția, fie ca este a executării penale, fie ca este a însăși răspunderii penale, apare ca o renunțare anticipată a autorităților de a cere sau impune sancțiuni penale executabile, dacă acestea nu au avut loc într-o perioadă considerată rezonabilă de legiuitor sau de conștiința publică.

Legiuitorul consideră astfel ca este în interesul apărării ordinii sociale ca făptuitorul sa nu mai răspundă penal ori pedeapsa sa nu mai fie executată, dacă ordinea de drept nu a fost lezată prin trecerea timpului, iar oricare din cele două variante nu ar face decât sa aducă în atenția opiniei publice o faptă antisocială uitată.

2. Efectele prescripției penale

Conform dispozițiilor codului penal, prescripția înlătură executarea pedepsei principale. Prescripția nu înlătură însă executarea pedepselor principale pronunțate pentru infracțiunile contra păcii și omenirii.

Ca și cauza de înlăturare a răspunderii penale, prescripția are ca efect imediat înlăturarea incidentei legii penale, dar nu și stingerea raportului de conflict. Se considera ca, în dreptul penal, prescripția

reprezintă o sancțiune la adresa pasivității organelor judecătorești care au avut dreptul sa-l tragă la răspundere pe infractor. Efectul prescripției răspunderii penale este similar cu cel al unei amnistii intervenite înaintea condamnării.

Prescripția răspunderii penale are ca efect înlăturarea răspunderii penale pentru fapta săvârșită.

În ceea ce privește efectele diferențiate ale celor două tipuri de prescripție, cu titlu exemplificativ reținem ca, în funcție de instituția față de care se raportează, acestea sunt diferite. Astfel, dacă în cazul primului tip (cel al prescripției răspunderii penale) efectul este, în concret, împiedicarea tragerii la răspundere penală, în cel de-al doilea caz (cel al prescripției executării pedepsei), situația nu e la fel de simplă, de exemplu:

- pe perioada termenului de prescripție a executării pedepsei operează pedepsele accesorii, iar după expirarea acestui termen operează pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi. Efectul e doar considerarea pedepsei ca executate, nu și înlăturarea răspunderii penale pentru fapta comisă.

- Sau: o pedeapsa prescrisă se considera executată, dar se ia în considerare la starea de recidivă.

Legea prevede, de asemenea, ca prescripția nu produce efecte asupra măsurilor de siguranță, care se mențin cîtă vreme se menține starea de pericol ce a impus luarea lor.

3. Reglementarea termenelor prescripției penale

A. Termenele de prescripție a răspunderii penale se determina în funcție de natura și durata sancțiunii prevăzute de lege pentru fapta care se prescrie, avându-se în vedere maximul special al acestei pedepse. Termenele se calculează de la data săvârșirii infracțiunii..

Termenele de prescripție a răspunderii penale pentru persoana fizica sunt:

- 15 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viața sau pedeapsa închisorii mai mare de 15 ani;
- 10 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani, dar care nu depășește 15 ani;
- 8 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani;
- 5 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de un an, dar care nu depășește 5 ani;
- 3 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii care nu depășește un an sau amenda.

Termenele de prescripție se aplica și faptelor săvârșite de persoana juridica, conform art. 122 din Codul penal. Astfel, termenele de prescripție a răspunderii penale pentru persoana juridica sunt:

- 10 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită de persoana fizica pedeapsa detențiunii pe viața sau pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani;
- 5 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită de persoana fizica pedeapsa închisorii de cel mult 10 ani sau amenda.

B. Termenele de prescripție a executării pedepsei se determină în funcție de natura pedepsei a cărei executare se prescrie, ținându-se cont de durata concret stabilita de instanța pentru aceasta pedeapsa, conform art. 126 din Codul penal. Termenele de prescripție a executării pedepsei pentru persoana fizica sunt:

- 20 de ani, când pedeapsa care urmează a fi executata este detențiunea pe viața sau închisoarea mai mare de 15 ani;
- 5 ani, plus durata pedepsei ce urmează a fi executata, dar nu mai mult de 15 ani, în cazul celorlalte pedepse cu închisoarea;
- 3 ani, în cazul când pedeapsa este amenda.

Termenul de prescripție a executării pedepsei amenzii aplicate persoanei juridice este de 5 ani.

Executarea pedepselor complementare aplicate persoanelor juridice ce nu pot fi dizolvate sau a căror activitate nu poate fi suspendată se prescrie într-un termen de 3 ani, care curge de la data la care pedeapsa

amenzii a fost executată sau considerată ca executată.

Termenul de prescripție a executării sancțiunilor cu caracter administrativ prevăzute în art. 18¹ și în art. 91 este de un an. Măsurile de siguranță nu se prescriu.

4. Reguli speciale referitoare la începutul și sfârșitul termenelor de prescripție

A. Prescripția răspunderii penale

De regulă termenele arătate în lege se socotesc de la data săvârșirii infracțiunii, dar exista totuși câteva reguli ce trebuie avute în vedere în cazul termenelor de prescripție.

În cazul infracțiunilor continue termenul curge de la data încetării acțiunii sau inacțiunii, iar în cazul infracțiunilor continuate, de la data săvârșirii ultimului act de executare. Răspunderea penală a persoanei juridice se prescrie în condițiile prevăzute de lege pentru persoana fizică, dispozițiile prevăzute în art. 121-124 aplicându-se în mod corespunzător ultimei acțiuni sau inacțiuni.

În cazul minorilor termenele de prescripție se reduc la jumătate. Așadar, în cazul minorilor operează o dubla reducere, pentru ca termenul de încercare se calculează în funcție de limitele pedepsei reduse la jumătate, iar apoi termenul astfel calculat se reduce și el la jumătate.

B. Prescripția executării pedepsei

Termenele se socotesc de la data când hotărârea de condamnare a rămas definitivă, iar cele pentru faptele săvârșite de persoane juridice care nu pot fi dizolvate curge de la rămânerea definitivă a hotărârii sau, după caz, de la data când poate fi pusă în executare, potrivit legii, ordonanța prin care s-a aplicat sancțiunea.

În cazul revocării suspendării condiționate a executării pedepsei, a suspendării executării pedepsei sub supraveghere sau, după caz, a executării pedepsei la locul de muncă, termenul de prescripție începe să curgă de la data când hotărârea de revocare a rămas definitivă.

5. Circumstanțe care întrerup sau suspendă cursul prescripției penale.

A. Întreruperea prescripției răspunderii penale are loc atunci când intervine un act de tragere la răspunderea penală a făptuitorului sau atunci când se efectuează orice act de procedură care trebuie comunicat învinuitului sau inculpatului: arestarea, citația, confruntarea etc.

Suspendarea cursului prescripției are loc atunci când, potrivit legii, există o cauză care împiedică punerea în mișcare sau continuarea acțiunii penale.

De asemenea, se considera suspendat cursul prescripției și în caz de întrerupere a procesului penal pe motivul existenței unei boli grave a învinuitului sau inculpatului.

Altă situație în care se întrerupe termenul este cea în care intervine un eveniment imprevizibil, care împiedică desfășurarea unor acte de procedura (localitatea în care s-a comis infracțiunea e izolată din cauza unor calamități naturale), iar după suspendare cursul termenului continua o data cu dispariția cauzei de suspendare, luându-se în calcul și perioada anterioara intervenirii suspendării.

B. În ceea ce privește **prescripția executării pedepsei**, legiuitorul reglementează trei cauze de întrerupere a prescripției executării pedepsei;

- când infractorul se sustrage de la executarea pedepsei
- când începe executarea pedepsei.
- când infractorul săvârșește o nouă infracțiune.

Suspendarea termenului prescripției executării pedepsei are loc atunci când exista o dispoziție legală ce împiedică, potrivit Codului de procedură penală punerea în execuție sau continuarea executării pedepsei.

6. Consecințele întreruperii sau suspendării termenelor de prescripție

A. Prescripția răspunderii penale

Principalul efect al întreruperii prescripției constă în neluarea în calcul a timpului scurs de la săvârșirea infracțiunii până la data efectuării actului întreruptiv și începerea

unui nou termen de prescripție calculat de la data acestui act.

Întreruperea cursului prescripției produce efecte față de toți participanții la infracțiune, chiar dacă actul de întrerupere privește numai pe unul dintre ei.

Din rațiuni de politică penală și pentru a evita o prescripție perpetuă, legiuitorul a reglementat o prescripție specială care are ca efect înlăturarea răspunderii penale pentru fapta comisă, indiferent de numărul întreruperilor, dacă termenul de prescripție a fost depășit cu jumătate din durata sa.

Astfel, potrivit art. 124 din codul penal, prescripția înlătură răspunderea penală oricâte întreruperi ar interveni, dacă termenul de prescripție prevăzut în art. 122 este depășit cu încă jumătate.

B. prescripția executării pedepsei

Pe perioada termenului de prescripție a executării pedepsei operează pedepsele accesorii, iar după expirarea acestui termen operează pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi.

Efectul prescripției în acest caz constă în acest caz doar în considerarea pedepsei ca executate, nu și înlăturarea răspunderii penale pentru fapta comisă. Astfel o pedeapsa prescrisă se consideră executată și se ia în considerare la calculul stării de recidivă.

Reglementarea actuală stabilește că executarea pedepsei închisorii, atunci când aceasta înlocuiește pedeapsa detențiunii pe viață, se prescrie în 20 de ani. Termenul de

prescripție curge de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare la detențiunea pe viață.

Intervenirea unei cauze de suspendare conduce la oprirea cursului prescripției de la data apariției și până la încetare, prescripția urmând să își reia cursul din ziua în care a

încetat cauza de suspendare. În acest caz deci, termenul trecut nu se considera inexistent, ci se adăugă celui ce va începe după dispariția acuzei de suspendare.

De menționat că termenele de prescripție a răspunderii penale și a executării pedepsei se reduc la jumătate pentru cei care la data săvârșirii infracțiunii erau minori.

II. Particularități ale termenelor de prescripție pentru faptele de corupție și faptele asimilate acestora

1. Definiri conceptuale ale faptelor de corupție

În legislația națională, spre deosebire de legislația altor state, nu există vreun text care să incrimineze o infracțiune numită "corupție", dar literatura juridică a cuprins în această noțiune în sens larg numeroase încălcări ale legii penale în ceea ce privește sfera relațiilor de serviciu. Concepută în cel mai popular sens al cuvântului, corupția este folosirea abuzivă a puterii în avantaj propriu. Din această cauză juriștii caută să identifice acele infracțiuni care presupun corupția, adică obținerea de profituri pe căi ilegale.

Legea nr. 78 din 8 mai 2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, modificata și completata ulterior este primul act normativ din România care denumeste o serie de infracțiuni sub titulatura de fapte de corupție sau asimilate acesteia. Astfel, legea califică drept fapte de corupție o serie de infracțiuni deja prevăzute de Codul penal: luarea de mită, darea de mită, primirea de foloase necuvenite, abuzul în serviciu, traficul de influență, la care adaugă cumpărarea de influență, precum și infracțiunile asimilate sau aflate în legătura directă cu infracțiunile de corupție: șantajul, falsul și uzul de fals, spălarea banilor etc.

O alta secțiune din același act normativ face referire la infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene,

aceasta fiind introdusă ulterior, prin art. I, pct. 18 din Legea nr. 161/2003.

O reglementare relativ nouă se refera la incriminarea în formă penală a conflictului de interese, cuprins în art. 253¹ din Codul penal. Totuși, deși aceasta întrunește toate condițiile pentru a fi considerată infracțiune de corupție, datorită particularităților sistemului legislativ, ea nu a fost calificată ca atare prin legislația specifică, rămânând menționată doar în Codul penal.

Totodată legislația pe drept material și procedural pentru reducerea ariei de manifestare a fenomenului de corupție a fost completată cu legislație care vizează cadrul instituțional, materializată în principal prin Ordonanța de urgență nr. 43/2002 privind Parchetul Național Anticorupție, devenit ulterior Departamentul Național Anticorupție și în final Direcția Națională Anticorupție.

2. Dispoziții procedurale speciale pentru investigarea și judecarea faptelor de corupție

Corupția, ca și fenomen, reprezintă un pericol real pentru societate prin vătămarea sau punerea în pericol a desfășurării activității statului și a tuturor sectoarelor vieții sociale, ceea ce a determinat seriozitate și scrupulozitate în evaluarea gravității acestor fapte și în incriminarea lor.

Ca regula, pedepsele pentru infracțiunile de corupție sunt prevăzute în codul penal, iar procedura de investigare, urmărire și judecare în Codul de procedura penala. Totuși, aceste acte normative cu caracter general se completează cu altele ce au caracter special și a căror adoptare a fost determinată de nevoia crescută de represiune a corupției ca fenomen social periculos.

Legea nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, pe lângă norme de drept substanțial, cuprinde și norme de procedura aplicabile în cazul infracțiunilor de corupție. Urmărirea penală se efectuează în mod obligatoriu de către procuror, iar sesizările anonime pot fi luate în considerare pentru declanșarea cercetărilor prealabile sau a urmăririi penale.

Relativ recent a fost introdusă instituția investigatorilor sub acoperire care pot fi folosiți în cazul unor infracțiuni de mare gravitate, printre care și faptele de corupție, Codul de procedură penală făcând trimitere expresă la infracțiunile prevăzute de Legea nr. 78/2000.

Potrivit legilor speciale, secretul bancar și cel profesional nu sunt opozabile procurorului după începerea urmăririi penale, și nici instanței de judecată, excepție făcând secretul profesional al avocatului exercitat în condițiile legii.

Judecarea în primă instanță se face în complete specializate, care la judecătoria, tribunale și curțile de apel sunt formate din 2 judecători.

Direcția Națională Anticorupție a preluat atribuțiile Secției de combatere a corupției și criminalității organizate, care funcționa în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pentru urmărirea faptelor de corupție.

3. Sancțiuni speciale stabilite pentru infracțiunile de corupție

Ca și quantum, pedepsele prevăzute de legislație, fie ca este generală sau specială, sunt mai mari în cazul faptelor de corupție decât la alte infracțiuni, cu excepția celor contra vieții, a siguranței statului și a celor contra păcii și omenirii.

Astfel, pedepsele se cuprind între 6 luni și 15 ani, fapte care săvârșite în condițiile Legii 78/2000, pot fi sancționate și mai drastic, deoarece maximul pedepselor prevăzute se majorează cu 2 ani. Similară este situația în care infracțiunile sunt săvârșite de persoane ce dețin funcții publice ori de control, ca și de cele ce îndeplinesc anumite calități.

Pentru toate aceste categorii de fapte, în mod firesc și termenele de prescripție a răspunderii penale sau a executării pedepsei sunt mai mari decât cele obișnuite, deoarece termenul se raportează la limitele de pedeapsa prevăzute de lege pentru fapta supusă procedurilor penale.

4. Prescripția răspunderii penale în cazul infracțiunilor de corupție și celor asimilate sau în legătură cu corupția.

Din analiza comparată a prevederilor legii 78/2000 și a Codului penal, reiese cu certitudine că, în cazul infracțiunilor de corupție, deși nu există o reglementare specială, judecătorul investit cu soluționarea cauzei ori procurorul ce investighează o astfel de faptă trebuie să țină cont de majorarea limitelor de pedeapsă în materia infracțiunilor de corupție și să socotească aceste termene de prescripție în lumina reglementărilor speciale.

Prescripția specială în cazul acestor infracțiuni intervine mai târziu, în virtutea aceluiași reguli, deoarece termenele în care se poate solicita declanșarea acțiunii statului pentru represiunea penală sunt condiționate de quantumul pedepselor prevăzut în art. 122 din codul penal.

Prescripția executării pedepsei în cazul faptelor de corupție se supune dispozițiilor art. 126 din codul penal, având drept scop îndeplinirea funcției punitive, dar și de exemplaritate a sancțiunii penale. De aceea, și în această materie avem în vedere termene mai lungi de prescripție, termene ce sunt direct relaționate cu pedepsele aplicate de instanțe.

Limitele de pedeapsă și termenele de prescripție pentru faptele de corupție și cele asociate acestora

Infrațiunea	Sursa legală	Pedeapsa	Termenul de prescripție (ani) până la sfârșitul anchetei sau începerea urmăririi penale	Termenul de prescripție până la sfârșitul urmăririi penale sau hotărârii sentinței	
				Termenul de prescripție relativă	Termenul de prescripție absolută
Mita (inclusiv pentru oficialii străini) *					
Luarea de mită (inclusiv de către oficialii străini)	Art. 254 CP Art. 6 L.78	Închisoarea de la 3 la 12 ani, și interzicerea anumitor drepturi	10 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	15 ani
Luarea de mită de către un funcționar public cu atribuții de control (inclusiv oficiali străini) ²	Art. 254 (2) CP Art. 7 (1) L.78	3 – 15 ani	10 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	15 ani
Darea de mită (inclusiv oficialilor străini)	Art. 255 CP Art. 6 L.78	6 luni – 5 ani	5 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	7.5 ani
Dare de mită către un funcționar public cu atribuții de control (inclusiv oficialilor străini) ³	Art. 255 CP Art.7 (2) L78	6 luni – 7 ani	8 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	12 ani
Dare de mită unui oficial reprezentând un stat străin sau o organizație publică internațională cu scopul de a obține un	Art. 8 ² L78	1 – 7 ani	8 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat,	12 ani

* Dacă sunt comise în interesul unei organizații criminale, a unei asociație sau unui grup sau al unuia dintre membrii acestora sau pentru a influența negocierile tranzacțiilor comerciale internaționale sau schimburilor internaționale sau de investiții, maximul pedepsei prevăzută de lege pentru astfel de infracțiuni se majorează cu 5 ani, conform art. 9 L78

² Faptele de luare de mită, prevăzute în art. 254 din Codul penal, atunci când sunt săvârșite de către o persoană care, potrivit legii, are atribuții de constatare sau de sancționare a contravențiilor sau de investigare constatare, sau judecarea infracțiunilor

³ Fapta de dare de mită efectuată de către una dintre persoanele prevăzute la alin (1) sau de către un funcționar cu atribuții de control se sancționează cu pedeapsa prevăzută la art. 255 din Codul penal

Infracțiunea	Sursa legală	Pedepsa	Termenul de prescripție (ani) până la sfârșitul anchetei sau începerea urmăririi penale	Termenul de prescripție până la sfârșitul urmăririi penale sau hotărârii sentinței	
				Termenul de prescripție relativă	Termenul de prescripție absolută
avantaj necuvenit în cadrul operațiunilor economice internaționale				dar nu mai mult de 15 ani	
Primirea de foloase necuvenite (inclusiv de către oficialii străini)	Art. 256 CP Art.6 L78	6 luni – 5 ani	5 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	7.5 ani
Primirea de foloase necuvenite de către o persoană care, potrivit legii, are atribuții de constatare sau de sancționare a contravențiilor, ori de constatare, urmărire sau judecare a infracțiunilor (inclusiv de către oficialii străini)	Art. 256 CP Art. 7 (3) L78	6 luni – 7 ani	8 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	12 ani
Delapidarea					
Delapidarea	Art. 215 ¹	1 – 15 ani	10 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	15 ani
Trafic de influență*					
Trafic de influență (inclusiv oficialii străini)	Art. 257 CP Art. 6 L78	2 – 10 ani	8 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	12 ani
Traficul de influență comis de către o persoană care, potrivit legii, are atribuții de constatare sau sancționare a contravențiilor, sau de constatare sau judecare a infracțiunilor (inclusiv de către oficialii străini)	Art. 257 CP Art. 7 (3) L78	2 – 12 ani	10 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	15 ani
Cumpărarea de influență ⁴ (inclusiv de către oficialii străini)	Art. 6 ¹ L78	2 – 10 ani	8 ani	5 ani plus durata	12 ani

* Dacă sunt comise în interesul unei organizații criminale, a unei asociații sau unui grup sau al unuia dintre membrii acestora sau pentru a influența negocierile tranzacțiilor comerciale internaționale sau schimburilor internaționale sau de investiții, maximul pedepsei prevăzută de lege pentru astfel de infracțiuni se majorează cu 5 ani, conform art. 9 L 78

Infracțiunea	Sursa legală	Pedepsa	Termenul de prescripție (ani) până la sfârșitul anchetei sau începerea urmăririi penale	Termenul de prescripție până la sfârșitul urmăririi penale sau hotărârii sentinței	
				Termenul de prescripție relativă	Termenul de prescripție absolută
				pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	
Abuzul în serviciu					
Abuzul în serviciu contra interesului public, abuz în serviciu contra intereselor personale și abuz în serviciu prin îngrădirea anumitor drepturi civile, dacă funcționarul a obținut pentru sine sau alte persoane un avantaj patrimonial sau nepatrimonial	Art. 246-248 CP Art. 13 ² L78	3 – 15 ani	10 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	15 ani
Abuzul în serviciu contra interesului public, abuz în serviciu contra intereselor personale și abuz în serviciu prin îngrădirea anumitor drepturi civile, dacă funcționarul a obținut pentru sine sau alte persoane un avantaj patrimonial sau nepatrimonial, dacă sunt comise în interesul unei organizații criminale, a unei asociație sau unui grup sau al unuia dintre membrii acestora sau pentru a influența negocierile tranzacțiilor comerciale internaționale sau schimburilor internaționale sau de investiții, potrivit L 78 art. 9	Art. 14 L78	3 – 18 ani	15 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	22.5 ani
Îmbogățirea ilicită					
Îmbogățirea fără just teme	Art. 992 Codul civil Art. 8 (2) Decretul nr. 167/1958	N/A	N/A	3 ani	3 ani ⁵

⁴ Promiterea, oferirea sau darea de bani, cadouri sau alte beneficii, în mod direct sau indirect, unei persoane care are influența sau induce credința ca are influența de a-l determina pe un oficial, de a face sau a nu face activitate ce se afla în competențele sale.

⁵ În cazul în care termenul de prescripție este suspendat, acțiunea este reluată cu condiția de a avea o perioadă de minim 6 luni înainte de împlinirea termenului de prescripție.

Infracțiunea	Sursa legală	Pedepsa	Termenul de prescripție (ani) până la sfârșitul anchetei sau începerea urmăririi penale	Termenul de prescripție până la sfârșitul urmăririi penale sau hotărârii sentinței	
				Termenul de prescripție relativă	Termenul de prescripție absolută
Spălarea de bani					
Spălarea banilor, atunci când banii, bunurile sau alte valori provin din săvârșirea unei infracțiuni prevăzute în secțiunile 2 și 3 din L78	Art. 17 e) L78 Legea nr. 656/2002	3 – 12 ani	10 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	15 ani
Infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție					
Următoarele fapte dacă sunt săvârșite în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite: a) stabilirea, cu intenție, a unei valori diminuate, față de valoarea comercială reală, a bunurilor aparținând agenților economici la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar, comisă în cadrul acțiunii de privatizare sau cu ocazia unei tranzacții comerciale, ori a bunurilor aparținând autorităților publice sau instituțiilor publice, în cadrul unei acțiuni de vânzare a acestora, săvârșită de cei care au atribuții de conducere, de administrare sau de gestionare; b) acordarea de credite sau de subvenții cu încălcarea legii sau a normelor de creditare, neurmărirea, conform legii sau normelor de creditare, a destinațiilor contractate ale creditelor sau subvențiilor ori neurmărirea creditelor restante; c) utilizarea creditelor sau a subvențiilor în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate.	Art. 10 L 78	5 – 15 ani	10 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	15 ani
Fapta persoanei care, în virtutea funcției, a atribuției ori a însărcinării primite, are sarcina de a supraveghea, de a controla sau de a lichida un agent economic privat, de a îndeplini pentru acesta vreo însărcinare, de a intermedia sau de a înlesni efectuarea unor operațiuni comerciale sau financiare de către agentul economic privat ori de a participa cu capital la un asemenea agent economic, dacă fapta este de natură a-i aduce	Art. 11 (1) L78	2 – 7 ani	8 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	12 ani

Infracțiunea	Sursa legală	Pedepsa	Termenul de prescripție (ani) până la sfârșitul anchetei sau începerea urmăririi penale	Termenul de prescripție până la sfârșitul urmăririi penale sau hotărârii sentinței	
				Termenul de prescripție relativă	Termenul de prescripție absolută
direct sau indirect foloase necuvenite					
Dacă fapta prevăzută mai sus a fost săvârșită într-un interval de 5 ani de la încetarea funcției, atribuției ori însărcinării	Art. 11 (2) L78	1 – 5 ani	5 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	7.5 ani
Următoarele fapte dacă sunt săvârșite în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite a) efectuarea de operațiuni financiare, ca acte de comerț, incompatibile cu funcția, atribuția sau însărcinarea pe care o îndeplinește o persoană ori încheierea de tranzacții financiare, utilizând informațiile obținute în virtutea funcției, atribuției sau însărcinării sale; b) folosirea, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității ori permiterea accesului unor persoane neautorizate la aceste informații.	Art. 12 L78	1 – 5 ani	5 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	7.5 ani
Fapta persoanei care îndeplinește o funcție de conducere într-un partid sau într-o formațiune politică, într-un sindicat ori într-o asociație fără scop lucrativ sau fundație și care folosește influența ori autoritatea sa în scopul obținerii pentru sine ori pentru altul de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite	Art. 13 L78	1 – 5 ani	5 ani	5 ani plus durata pedepsei de executat, dar nu mai mult de 15 ani	7.5 ani

CP – Codul Penal

L78 – Legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție

III. Prescripția în materie civilă și comercială

În materie civilă prescripția este divizată în două mari categorii, în funcție de efectele pe care aceasta le produce, respectiv: prescripția extinctivă sau prescripția achizitivă.

A. Prescripția extinctivă reprezintă stingerea dreptului la acțiune neexercitat în termenul de prescripție. Această definiție nu este stipulată expres în lege, însă dispozițiile Decretului 167/1958, consacra în art. 1, alin. 1 efectul acesteia “dreptul la acțiune având un obiect patrimonial, se stinge prin prescripție, dacă nu a fost executat în temeiul stabilit de lege”.

Natura juridică este a unei sancțiuni civile, prin efectul căreia titularul neglijent al dreptului subiectiv civil pierde o parte din mijloacele juridice de ocrotire a dreptului său, drept ce nu a fost valorificat în termenul stabilit de lege. Consecința juridică este stingerea dreptului material la acțiune. Aceasta presupune că dreptul subiectiv civil însuși nu se stinge, ci supraviețuiește, dar nu mai este înzestrat cu un drept la acțiune în sens material, care să-i asigure ocrotirea.

Rațiunea juridică a prescripției extinctive își are originea în nevoia de stabilitate și securitate a circuitului civil. Odată cu trecerea timpului, probarea existenței și conținutului dreptului subiectiv pretins în fața instanței de judecată devine din ce în ce mai dificilă, pentru că multe din dovezi, în special cele materiale, sunt supuse degradării fizice.

Când exercitarea unui drept subiectiv este prescrisă, fie ca este vorba de un drept al unei persoane sau un drept al statului, aceeași este soluția pentru orice drept accesoriu lui, în virtutea principiului ‘accessorium sequitur principale’.

Pentru o înțelegere completă a efectului prescripției extinctive amintim prevederea art. 20, alin. 1 din Decretul nr. 67 / 1958 potrivit căreia „debitorul care a executat obligația, după ce dreptul la acțiune al creditorului s-a prescris, nu are dreptul să ceară înapoierea prescripției chiar dacă la data executării nu știa că termenul prescripției era împlinit”.

În concluzie, prescripția extinctivă nu stinge, la fel nici dreptul subiectiv, nici obligația civilă corelativă. Totuși se realizează o transformare ori o schimbare juridică. Dreptul subiectiv civil nu mai este aparat pe cale ofensivă a acțiunii în justiție, ci numai pe cale defensivă a excepției, dacă debitorul și-a executat voluntar obligația sa. Obligația civilă corelativă nu mai poate fi adusă la îndeplinire pe calea executării silite, dar este permisă executarea sa voluntară, adică de bunăvoie.

Conform art. 3 din Decretul 167/1958 termenul general de prescripție este de 3 ani, afectând atât drepturile și obligațiile contractuale, dar și pe cele care derivă din răspunderea civilă delictuală. Prescripția dreptului la acțiune în repararea pagubei pricinuite prin fapta ilicită, începe să curgă de la data când păgubitul a cunoscut sau

trebuia să cunoască, atât paguba cât și pe cel care răspunde de ea (art. 8 Decretul 167/1958).

Suspendarea prescripției, adică oprirea de drept a curgerii termenului de prescripție, apare conform art. 13 Decretul 167/1958 cât timp cel împotriva căruia ea curge este împiedicat de un caz de forță majoră să facă acte de întrerupere, pe timpul cât una dintre părți face parte din forțele armate ale României, iar acestea sunt puse pe picior de război.

Aceleași reguli guvernează și materia dreptului comercial, unde, însă, termenele sunt mult mai reduse, pentru a satisface nevoia de celeritate și permanentă evoluție

a raporturilor comerciale. În acest fel, subiectul raportului de drept comercial care este considerat neglijent cu propriul său patrimoniu este sancționat cu suportarea unor pagube fără ca raportul juridic în materialitatea sa să fie afectat. Se creează astfel siguranța pentru celalalt subiect al raportului comercial, cel care a manifestat suficientă diligență în îndeplinirea relațiilor contractuale.

B. Prescripția achizitivă este în realitate termenul folosit pentru uzucapiune și reprezintă un mod de dobândire a dreptului de proprietate prin trecerea timpului, dacă cel ce stăpânește un bun o face la vedere, cu buna-credință și în neîntrerupt.

IV. Prescripția în materia răspunderii disciplinare

1. Prescripția abaterilor disciplinare ale funcționarilor publici

Funcționarii publici răspund disciplinar pentru încălcarea dispozițiilor codului de conduită și pentru cauzarea de prejudicii persoanelor fizice sau juridice. Potrivit Capitolului VIII din Legea nr. 188/1999 privind statutul funcționarilor publici, aceștia răspund disciplinar, contravențional, civil sau penal pentru conduită necorespunzătoare sau pentru încălcarea îndatoririlor de serviciu.

Încălcarea cu vinovăție de către funcționarii publici a îndatoririlor corespunzătoare funcției publice pe care o dețin și a normelor de conduită profesională și civică prevăzute de lege constituie abatere disciplinară și atrage răspunderea disciplinară a acestora. Constituie abateri disciplinare:

- întârzierea sistematică în efectuarea lucrărilor;
- neglijența repetată în rezolvarea lucrărilor;
- absențe nemotivate de la serviciu;
- nerespectarea în mod repetat a programului de lucru;
- intervențiile sau stăruințele pentru soluționarea unor cereri în afara cadrului legal;

- nerespectarea secretului profesional sau a confidențialității lucrărilor cu acest caracter;
- manifestări care aduc atingere prestigiului autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea;
- desfășurarea în timpul programului de lucru a unor activități cu caracter politic;
- refuzul de a îndeplini atribuțiile de serviciu;
- încălcarea prevederilor legale referitoare la îndatoriri, incompatibilități, conflicte de interese și interdicții stabilite prin lege pentru funcționarii publici;
- alte fapte prevăzute ca abateri disciplinare în actele normative din domeniul funcției publice și funcționarilor publici.

Unele dintre aceste abateri disciplinare sunt sau pot fi asociate corupției sau creează premisele pentru apariția corupției.

Sanctiunile aplicabile pentru abaterile disciplinare sunt:

- mustrare scrisă;
- diminuarea drepturilor salariale cu 5-20% pe o perioadă de până la 3 luni;

- suspendarea dreptului de avansare în gradele de salarizare sau, după caz, de promovare în funcția publică pe o perioadă de la 1 la 3 ani;
- retrogradarea în treptele de salarizare sau retrogradarea în funcția publică pe o perioadă de până la un an;
- destituirea din funcția publică

Cauzele și circumstanțele în care este săvârșită o abatere disciplinară sunt deosebit de importante pentru individualizarea sancțiunii de către comisia de disciplină, conform procedurii stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 1344/2007.

Comisia de disciplină poate fi sesizată în maxim 1 an și 6 luni de la data săvârșirii abaterii disciplinare, iar sancțiunile disciplinare pot fi aplicate în termen de cel mult 1 an de la data sesizării comisiei de disciplină, dar nu mai târziu de 2 ani de la data săvârșirii faptei. Totuși, chiar și după împlinirea acestui termen funcționarul răspunde juridic din punct de vedere civil sau penal, dar angajarea răspunderii juridice nu poate afecta activitatea lor în funcția publică. Dacă odată cu acțiunea disciplinară a fost inițiată și o acțiune penală, acțiunea disciplinară este suspendată până la soluționarea cauzei penale.

Sancțiunile disciplinare sunt înregistrate în cazierul administrativ al fiecărui funcționar public și sunt radiate după trecerea unui interval de timp, în funcție de sancțiunea aplicată astfel:

- în termen de 6 luni de la aplicare, dacă sancțiunea este mustrarea scrisă
- în termen de un an de la expirarea termenului pentru care au fost aplicate, pentru diminuarea drepturilor salariale, suspendarea dreptului de avansare și retrogradarea în funcție
- în termen de 7 ani de la aplicare, pentru destituirea din funcția publică

Pentru a putea face parte din diferite comisii sau pentru a putea promova este necesar să nu existe înregistrări în cazierul judiciar.

2. Prescripția răspunderii disciplinare a magistraților

Judecătorii și procurorii răspund civil, disciplinar și penal pentru abaterile săvârșite în exercitarea funcției. În materie disciplinară aceștia pot răspunde pentru activitate sau conduită necorespunzătoare, încălcarea obligațiilor profesionale în raporturile cu justițiabilii ori săvârșirea de către aceștia a unor abateri disciplinare, precum și pentru faptele care afectează prestigiul justiției.

Constituie abateri disciplinare așa cum sunt prevăzute în Legea nr. 303/2004:

- încălcarea prevederilor legale referitoare la declarațiile de avere, declarațiile de interese,

- incompatibilități și interdicții privind judecătoria și procurorii;
- intervențiile pentru soluționarea unor cereri, pretinderea sau acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale membrilor familiei ori ale altor persoane, altfel decât în limita cadrului legal reglementat pentru toți cetățenii, precum și imixtiunea în activitatea altui judecător sau procuror;
- desfășurarea de activități publice cu caracter politic sau manifestarea convingerilor politice în exercitarea atribuțiilor de serviciu;
- nerespectarea secretului deliberării sau a confidențialității lucrărilor care au acest caracter;
- nerespectarea în mod repetat și din motive imputabile a dispozițiilor legale privitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor;
- refuzul nejustificat de a primi la dosar cererile, concluziile, memoriile sau actele depuse de părțile din proces;
- refuzul nejustificat de a îndeplini o îndatorire de serviciu;
- exercitarea funcției, inclusiv nerespectarea normelor de procedură, cu rea-credință sau din gravă neglijență, dacă fapta nu constituie infracțiune;
- efectuarea cu întârziere a lucrărilor, din motive imputabile;
- absențele nemotivate de la serviciu, în mod repetat;
- atitudinea nedemnă în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu față de colegi, avocați, experți, martori sau justițiabili;
- neîndeplinirea obligației privind transferarea normei de bază la instanța sau parchetul la care funcționează;
- nerespectarea dispozițiilor privind distribuirea aleatorie a cauzelor;
- participarea directă sau prin persoane interpuse la jocurile de tip piramidal, jocuri de noroc sau sisteme de investiții pentru care nu este asigurată transparența fondurilor în condițiile legii.

Alături de abaterile disciplinare stabilite prin legea nr. 303/2004, magistraților le sunt aplicabile și dispozițiile speciale ale Legii nr. 161/2003 care stabilește măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea funcțiilor publice, prevenirea și sancționarea faptelor de corupție, incompatibilităților și conflictelor de interese.

Astfel, în cazul unui conflict de interese, magistrații trebuie să se abțină de la a participa la soluționarea respectivului caz sau de la a lua orice decizie în legătură cu acesta și să informeze de îndată președintele instanței sau conducătorul parchetului cu privire la acesta. De asemenea magistrații trebuie să notifice conducătorilor instituțiilor în care funcționează existența oricăror eventuale

ingerințe în actul de justiție, presiuni politice, economice ori din partea unei persoane juridice sau a unui grup.

Calitatea de judecător și procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția celor din învățământul superior. De asemenea, magistrații nu își pot exprima în public opțiunile politice și nici nu pot fi afiliați politic.

Magistrații pot însă participa la elaborarea de publicații sau cercetări, sau la examinarea sau elaborarea de acte normative naționale sau internaționale. Ei pot totodată fi membri ai consiliilor științifice sau ai asociațiilor profesionale.

Orice persoană interesată, poate semna la Inspecției judiciare aspecte în legătură cu activitatea ori conduita necorespunzătoare a judecătorilor sau procurorilor. Acțiunea disciplinară se exercită de comisiile de disciplină ale CSM, iar aspectele semnalate sunt supuse unor verificări prealabile efectuate de inspectorii din cadrul Serviciului de inspecție judiciară pentru judecători, respectiv ai Serviciului de inspecție judiciară pentru procurori, în cadrul cărora se stabilește dacă există indiciile săvârșirii unei abateri disciplinare. CSM îndeplinește, prin secțiile sale, rolul de instanță de judecată în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor, pentru faptele prevăzute în Legea nr. 303/2004

Cercetarea disciplinară se suspendă atunci când împotriva judecătorului sau procurorului cercetat s-a dispus punerea în

mișcare a acțiunii penale pentru aceeași faptă, și operează până când soluția pronunțată în cauza care a motivat suspendarea a devenit definitivă.

Sancțiunile disciplinare care se pot aplica judecătorilor și procurorilor de către secțiile CSM, proporțional cu gravitatea abaterilor, sunt:

- avertismentul;
- diminuarea indemnizației de încadrare lunare brute cu până la 15% pe o perioadă de la o lună la 3 luni;
- mutarea disciplinară pentru o perioadă de la o lună la 3 luni la o instanță sau la un parchet, situate în circumscripția aceleiași curți de apel ori în circumscripția aceluiași parchet de pe lângă aceasta;
- excluderea din magistratură.

Acțiunea disciplinară poate fi exercitată în termenul de prescripție de cel mult un an de la data la care fapta a fost cunoscută. Această modificare a legislației, introdusă prin OUG nr. 59/2009, conduce practic la instituirea caracterului imprescriptibil pentru abaterile disciplinare ale magistraților, ceea ce nu poate fi acceptabil. Totuși, punerea în aplicare a acestei dispoziții, trebuie circumstanțiată termenului rezonabil în care trebuia și putea fi cunoscută săvârșirea unei abateri disciplinare, ceea ce desființează caracterul imprescriptibil al răspunderii disciplinare, dar determinarea termenului rezonabil este

determinată de un grad mare de subiectivism și de posibilitatea schimbării practicii instituționale în această materie ori de câte ori ar putea fi nevoie.

3. Prescripția răspunderii disciplinare pentru polițiști

Codul de conduită aplicabil agenților și ofițerilor de poliție din România este stabilit prin Hotărârea Guvernului nr. 991/2005. În situațiile în care codul de conduită dedicat acestei categorii profesionale nu dispune, urmează a se aplica norma generală stabilită prin codul de conduită al funcționarilor publici – Legea nr. 7/2004. Încălcarea dispozițiilor Codului reprezintă abateri disciplinare alături de cele enunțate în legea nr. 360/2002 privind statutul polițistului.

Polițistul este răspunzător pentru acțiunile, inacțiunile sau omisiunile sale potrivit legii. În exercitarea funcției acesta trebuie să se abțină de la îndeplinirea ordinelor vădit ilegale și trebuie să înștiințeze despre

aceasta pe superiorul ierarhic, oral sau prin raport scris. Polițiștii sunt răspunzători și pentru ordinele și dispozițiile date subalternilor.

Ca și în cazul funcționarilor publici, unele abateri disciplinare pot fi asociate cu fapte de corupție sau pot favoriza săvârșirea de fapte de corupție.

Pentru stabilirea și punerea în aplicare a sancțiunilor disciplinare, în mod similar ca pentru funcționarii publici, o cercetare prealabilă este obligatorie. Pentru sancțiunile care vizează conduita polițiștilor în exercitarea atribuțiilor de serviciu, constituirea unei comisii de disciplină este obligatorie.

Termenul de prescripție pentru abaterile disciplinare este de 1 an. Punerea în aplicare a unei sancțiuni trebuie făcută în termen de maxim 60 de zile de la data la care a fost emisă decizia, dar nu mai târziu de 1 an de la data săvârșirii faptei. Polițiștii răspund civil și penal chiar și după împlinirea termenului de prescripție pe tărâm disciplinar.

V. Amendamente legislative în materia prescripției penale. Prevederile noului Cod Penal

Potrivit dispozițiilor noului cod penal, termenele de prescripție sunt următoarele:

- 15 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 20 de ani;
- 10 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani, dar care nu depășește 20 de ani;
- 8 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani;
- 5 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de un an dar care nu depășește 5 ani;
- 3 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii care nu depășește un an sau amenda;

Termenele încep să curgă de la data săvârșirii infracțiunii. În cazul infracțiunilor continue termenul curge de la data încetării

acțiunii sau inacțiunii, cazul infracțiunilor continuate, de la data săvârșirii ultimei acțiuni sau inacțiuni, iar în cazul infracțiunilor de obicei, de la data săvârșirii ultimului act. În cazul infracțiunilor continuate, de la data săvârșirii ultimei acțiuni sau inacțiuni iar în cazul infracțiunilor de obicei, de la data săvârșirii ultimului act. În cazul infracțiunilor progresive, termenul de prescripție a răspunderii penale începe să curgă de la data săvârșirii acțiunii sau inacțiunii și se calculează în raport cu pedeapsa corespunzătoare rezultatului definitiv produs.

Art. 161 din noul cod penal prevede că prescripția înlătură executarea pedepsei principale, cu excepția executării pedepselor principale pronunțate pentru infracțiunile de genocid, contra umanității și de război.

Pentru persoana juridică, dispozițiile legale nu se schimbă, ci sunt doar adaptate reglementarilor noi din codul penal și al celui de procedura penală. (art. 148-149 din noul cod) Nici în materia întreruperii, suspendării ori calculului termenului de prescripție nu au fost aduse modificări.

Infracțiunea	Pedepșa		Termen de prescripție		Acoperirea reglementării Modalitățile juridice		
	Cod în vigoare	Proiect cod	Cod în vigoare	Pr. Cod	Dezincriminare parțială	Menținere	Lărgirea sferei de acoperire a infracțiunii
Luarea de mita	art.254: închisoare de la 3 la 12 ani și interzicerea unor drepturi.	art. 288: Închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică sau de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a săvârșit fapta.	10 ani	8 ani	- nerespingerea promisiunii de bani sau alte foloase, care nu i se cuvin (o acceptare a promisiunii în mod tacit - infracțiune pentru persoanele de la 175 (2) CPN numai în legătură cu neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle legale sau în legătură cu efectuarea unui act contrar acestor îndatoriri legale Limite speciale reduse la jumătate pentru subiecți activi diferiți de la 175(1)CPN	<ul style="list-style-type: none"> □ pretinderea de bani □ primirea de bani - direct sau indirect, prin intermediar-luarea în posesie, preluarea unui obiect □ acceptarea expresă sau tacită - acordul explicit al făptuitorului la oferta de mituire. <p>Confiscarea speciala se menține</p>	Urgentarea ca scop - in plus
Darea de mita	Art. 255: 6 luni - 5 ani	Art. 289: închisoare de la 1- 5 ani.	5 ani	5 ani	Limite reduse la jumătate fata de subiecții art. 175 CPN Exclusa - oferta nu a fost urmată de acceptare	Aceleași modalități juridice - promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase Menținere -	Restituirea se menține dar si confiscarea speciala sau prin echivalent

						<p>constrângerea prin orice mijloace de către cel care a luat mita.</p> <p>Se menține și desistarea Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță autorității fapta mai înainte ca organul de urmărire să fi fost sesizat pentru acea infracțiune.</p>	
Traficul de influență	Art.257: 2-10 ani	Art. 290: 1-5 ani	8 ani	5 ani	primirea ori pretinderea, acceptarea de promisiuni direct sau indirect pentru sine ori pentru altul	<p>Cerințe se cer îndeplinite pentru existența infracțiunii de trafic de influență: făptuitorul trebuie să aibă influență sau să lase să se creadă că are influență a crea cumpărătorului de influență falsă impresie</p>	<p>Se stipulează expres bani sau alte foloase și nu daruri (ca în veche reglementare)</p> <p>Lărgire scop - să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri</p>
Cumpărarea de influență	Legea 78/2000: 2-10 ani	Art. 291 1-5 ani	8 ani	5 ani			Nou ca infracțiune
Primirea de foloase necuvenite	Art. 256: 6 luni-5 ani	Eliminată – cu motivarea introducerii în „luare de mită”, deși sunt infracțiuni distincte	5 ani				
abuzul de funcție abuzul în serviciu	Art. 247 -249: Art. 247. 6 luni la 5	Art., 292:1-5 ani Art. 297: 6 luni -	5 ani 10 ani	5 ani 5 ani	Se elimina formele de abuz din vechiul cod:		Nou ca infracțiune de corupție

	ani. Art. 248. 6 luni la 5 ani. Art. 248¹. 5 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.	3 ani	la agravanta		1. Abuzul în serviciu prin îngrădirea unor drepturi, 2. Abuzul în serviciu contra intereselor publice, 3. Abuzul în serviciu în formă calificată		
conflictul de interese	Art. 253 ¹ : 6 luni-5 ani	Art. 301: 1-5 ani	5 ani	5 ani	Se înlocuiește servicii cu foloase si nu mai e funcționarul public, ci funcționarul, in sensul 175 CPN		E trecut ca fiind infracțiune de serviciu si nu fapta de corupție
Faptele săvârșite de către membrii instanțelor de arbitraj sau in legătura cu arbitrajul		Art. 293: Agravanta la dare si luare de mită - aceleași pedepse.		8 ani – la luare de mita 5 ani – la dare de mita			Infracțiune noua
Fapte săvârșite de către funcționari străini sau în legătură cu aceștia		Art. 294: Agravanta la dare si luare de mita - aceleași pedepse		8 ani – la luare de mita 5 ani – la dare de mita			Infracțiune nouă
Delapidarea	Art. 215 ¹ :1- 15 ani	Art. 295 :2 -7 ani	10 ani	8 ani	Nu mai e agravanta – consecințele deosebit de grave,	Aceleași modalități	E trecuta ca infracțiune in legătura cu serviciul, insa la art. 308 e DEZINCRIMINARE – nu se aplica persoanelor atr.175(2) care exercita un serviciu de interes public Tentative se pedepsește

							Interzice exercițiul funcției publice
Purtarea abuziva	Art. 250 1 luna lună la 2 ani sau cu amendă. Sau la agravanta 2 la 10 ani.	Art. 296: 1 luna – 6 luni sau amenda	5 ani La agravanta 10 ani	3 ani	nu se aplică în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative.		Nou - plângerea penala prealabila.
Neglijenta in serviciu	Art. 249: o lună 2 ani sau cu amendă. La agravanta 2 la 10 ani.	Art. 298: 6 luni -3 ani	5 ani La agravanta 8 ani	5 ani			Daca se cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice nu numai a instituțiilor publice
Folosirea abuziva a funcției publice in scop sexual		Art.299: 6 lini -3 ani		5 ani			Infrațiune noua
Uzurparea funcției	Art. 240 –uzurpare de calități oficiale – 6 luni 3 ani	Art. 300: 6 luni -3 ani sau cu amenda	5 ani	5 ani			Infrațiunea noua ca denumire si ca sferă – consecința e abuzul - care în timpul serviciului îndeplinește un act ce nu intră în atribuțiile sale, dacă prin aceasta s-a produs abuz
Folosirea de informații privilegiate		Art.302 : 1 5 ani		5 ani			
Divulgarea informațiilor secrete de stat	Art. 169 -5 10 ani :	Art. 303: 2- 7 ani si interzicerea unor drepturi	10 ani	8 ani			Nu era trecuta in veche reglementare la infrațiuni de serviciu noua ca formulare
Divulgarea	Art. 196.	Art. 304: 6 luni -3	5 ani	5 ani			Nouă formulare

VI. Doctrina despre prescripția penală

În sistemul de drept românesc, importanța doctrinei a crescut considerabil în ultima perioadă, atât doctrina cât și practica judiciară (deși nu sunt izvoare de drept) fiind chemate să explice, să stabilească și uneori chiar să suplinească diverse curențe ale unui legislativ tânăr, în permanentă mișcare, nu neapărat în evoluție. Considerând multitudinea de lucrări asupra prescripției penale, reținem doar câteva reguli împărțite de toate opiniile juridice exprimate în literatura de specialitate, care se aplică și în practica instanțelor judecătorești.

Ca situație de fapt producătoare de efecte juridice, prescripția apare, în domeniul dreptului penal, ca o cauză ce înlătură incidența legii penale făcând să înceteze raportul de răspundere penală și dacă aceasta nu a fost soluționat într-un interval rezonabil de timp.

Prescripția penală constituie o sancțiune pentru aparatul represiv al statului care nu a manifestat diligența necesară îndeplinirii

complete a actului de justiție și în același timp un beneficiu acordat de legiuitor persoanei ce a săvârșit o faptă antisocială, dacă o dată cu trecerea timpului nu a mai încălcat niciodată ordinea de drept.

Constituie o expresie a rolului pe care îl are factorul „timp” în realizarea scopului represiv al legii penale în vederea restabilirii ordinii de drept. Eficiența constrângerii penale depinde în mare parte de operativitatea cu care este realizat actul de justiție.

Prescripția penală intervine întotdeauna și numai atunci când trecerea timpului ar putea produce consecințe aflate în opoziție cu scopul sancțiunii penale. Din rațiuni de politică penală, prescripția apare ca o instituție cu caracter de aplicație generală care operează întotdeauna obligatoriu urmând să fie invocată și aplicată din oficiu.

Efectele prescripției se produc din momentul intervenirii ei, adică al împlinirii termenului, și nu din momentul constatării.

VII. Jurisprudența în materie de prescripție

1. Decizii ale instanțelor cu privire la aspecte relevante referitoare la prescripția penală

În practica judiciară, așa cum s-a arătat și mai înainte, soluțiile în ceea ce privește prescripția au fost în concordanță cu dispozițiile legale, nevindându-se probleme deosebite de interpretare a normei de drept. Acesta este probabil și motivul pentru care în materia prescripției penale nu exista nici o sesizare pentru recurs în interesul legii, procedura prin care Înalta Curte de Casație și Justiție unifică practica judiciară contradictorie a instanțelor inferioare. Spre exemplificare, în câteva decizii instanța supremă a îndreptat pe calea de atac a recursului ordinar interpretări greșite ale instanțelor inferioare cu privire la prescripție.

- 1) Conform art. 123 alin. (1) C. pen. cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe numai prin îndeplinirea unui act care, potrivit legii, trebuie comunicat învinutului sau inculpatului în desfășurarea procesului penal. Ca atare, audierea făptuitorului în faza actelor premergătoare nu constituie un act care întrerupe cursul termenului prescripției răspunderii penale, întrucât cel audiat nu a dobândit calitatea de învinuit. **(I.C.C.J., secția penală, decizia nr. 2218 din 5 aprilie 2006)**

- 2) Prescripția înlătură răspunderea penală oricâte întreruperi ar interveni, dacă termenul de prescripție este depășit cu încă jumătate, potrivit art. 124 C. pen. La stabilirea termenului de prescripție a răspunderii penale, se ține seama de pedeapsa prevăzută de lege la data săvârșirii infracțiunii, dacă această lege este mai favorabilă. **(I.C.C.J., secția penală, decizia nr. 826 din 11 februarie 2004)**
- 3) Prin acțiunea înregistrată la Curtea de Apel București, la data de 22. 04. 2004, reclamantul ST a solicitat, în contradictoriu cu Autoritatea pentru Străini, anularea măsurilor luate de această autoritate publică și suspendarea executării actului administrativ până la soluționarea pe fond a cauzei. Recurentul – reclamant a comis pe teritoriul României mai multe infracțiuni pentru care a fost condamnat, iar prin decizia penală nr. 243/5.11.2002 a Curții de Apel București s-a constatat că, între timp, intervenise prescripția răspunderii penale. Împrejurarea că, în cazul recurentului – reclamant, a intervenit prescripția răspunderii penale pentru săvârșirea infracțiunilor respective, nu împiedică incidența prevederilor legale citate mai sus, acesta necerând continuarea procesului penal potrivit art. 13 Cod proc. pen. ci acceptând beneficiul prescripției și recunoscând,

o dată în plus, săvârșirea infracțiunilor pentru comiterea cărora fusese inițial condamnat. (**Sentința civila nr. 1384 din 31 mai 2004, Curtea de Apel București**)

Instanțe diferite din teritoriu au mai stabilit cu titlu de practică judiciară diverse alte aspecte legate de prescripție ca de exemplu:

- Prescripția răspunderii contravenționale intervine dacă au trecut 3 luni de la data săvârșirii faptei. Dacă fapta a fost urmărită ca infracțiune și ulterior s-a stabilit ca ea constituie contravenție, prescripția aplicării sancțiunii nu curge, pe tot timpul cât pricina s-a aflat în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, dacă sesizarea s-a făcut în termen de 3 luni de la data săvârșirii faptei. Prescripția operează totuși, dacă sancțiunea nu a fost aplicată în termen de un an. Termenul de prescripție este de un an de la data săvârșirii faptei în cazul contravențiilor la normele privind impozitele, taxele, primele de asigurare prin efectul legii și disciplina financiară.
- Prescripția răspunderii disciplinare înlătură răspunderea dacă au trecut 6 luni de la săvârșirea abaterii disciplinare. Înăuntrul acestui termen, sancțiunea poate fi aplicată (stabilită și comunicată) în cel mult 30 zile de la data când cel în drept să o aplice a luat cunoștința de săvârșirea abaterii
- Cererea de extrădare în vederea executării unei pedepse definitive

întrerupe cursul prescripției executării pedepsei; ca atare, din momentul întreruperii, un nou termen de prescripție începe să curgă.

Demn de menționat este ca prevederile art. 124 din Codul penal au fost supuse **controlului constituționalității** exercitat prin intermediul Curții Constituționale, care a constatat că prevederile privind prescripția penală nu contravin legii fundamentale, după cum reiese din exemplul de mai jos.

”Instituția prescripției (reflecată de textele de lege criticate) este inerentă oricărui sistem de drept, ea răspunzând unei necesități obiective în disciplinarea juridică a vieții sociale. Trecerea timpului influențează în mod inevitabil asupra raporturilor juridice, determinând, după anumite intervale și în anumite condiții, pierderea sau câștigarea unui drept ori încetarea efectelor unei hotărâri judecătorești neexecutate. Consecințele trecerii timpului asupra raporturilor juridice trebuie să facă obiectul reglementării juridice, care se realizează prin instituția prescripției. În domeniul reglementării juridice penale prescripția este numai extinctivă și are ca efect stingerea dreptului statului de a trage la răspundere penală pe infractor din oficiu sau, ca în speță, la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, precum și a dreptului de a constrânge pe condamnat la executarea pedepsei pronunțate de justiție. Sub ambele sale forme, prescripția răspunderii penale și prescripția executării pedepsei, instituția prescripției este necesară pentru înlăturarea consecințelor negative ale

tragerii la răspundere penală sau ale supunerii la executarea pedepsei, după ce, din cauza trecerii unui interval mare de timp de la săvârșirea infracțiunii sau de la aplicarea pedepsei, aceste măsuri au încetat să mai fie necesare și ar fi chiar perturbatoare pentru relațiile sociale care între timp s-au restabilit.

Stabilirea termenelor prescripției în general și deci și a termenelor prescripției răspunderii penale și a prescripției executării pedepsei este de esența instituției prescripției. Termenele sunt stabilite de legiuitor în raport cu gravitatea pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită, respectiv în raport cu gravitatea pedepsei aplicate. Este atributul exclusiv al legiuitorului de a stabili aceste termene, ca, de altfel, și celelalte condiții, precum și efectele prescripției, iar acestea nu pot fi considerate ca fiind contrare Constituției.

Prescripția răspunderii penale nu împiedică nici liberul acces la justiție, de vreme ce ea intervine atunci când procesul penal la care părțile au acces nestânjenit nu a fost soluționat definitiv în termenul de prescripție prevăzut de lege. Persoana vătămată nu este împiedicată să se adreseze justiției pentru soluționarea conflictului de drept penal”(**Decizia nr. 287/1 noiembrie 2001 a Curții Constituționale.**)

2. Decizii ale instanțelor cu privire la aspectele relevante referitor la prescripția penală în materia infracțiunilor de corupție, asimilate sau în legătura cu acestea

Deși pedepsele prevăzute de lege sunt relativ mari în cazul infracțiunilor de corupție, practica instanțelor de judecată românești este să aplice sancțiuni situate la limita inferioară a celor prevăzute de lege sau, uneori, chiar sub aceasta limită.

Cu toate acestea, în materia infracțiunilor de corupție nu există practică judiciară referitoare la prescripție, toate dosarele transmise instanțelor sau procurorului cunoscând alte soluții.

În ceea ce privește infracțiunile asimilate sau în legătură cu infracțiunile de corupție, unde termenele sunt mai mici datorită limitelor de pedeapsă, ne putem aștepta la soluții de constatare a împlinirii termenului de prescripție, dar legislația fiind relativ recentă, este necesar un interval mai mare de timp pentru a putea face o analiză completă a fenomenului.

Înainte de apariția legislației speciale anticorupție au existat cazuri de infracțiuni, cu precădere din cele conexe faptelor de corupție, ca înșelăciuni, evaziuni fiscale sau abuzuri în serviciu care s-au prescris, datorita faptului ca perioadele de prescripție erau mici, corelate de altfel, cu limitele de pedeapsă. La apariția acestei situații au contribuit și tehnicile precare de investigare a infracțiunilor de corupție de la acea dată, care între timp au evoluat și s-au perfecționat.

VIII. Opiniile experților

Pe parcursul realizării cercetării noastre, TI România a contactat experți și practicieni de referință în domeniul corupției și al instituției prescripției: procurori, judecători, profesori universitari, polițiști din cadrul Direcției Generale Anticorupție a Ministerului de Interne, precum și reprezentanți ai societății civile. Experții au căzut de acord cu privire la faptul că în timp ce prescripția este în general comună fazei de urmărire penală, aceasta este un fenomen destul de rar întâlnit în cazul infracțiunilor de corupție.

De asemenea, o convingere comună a experților consultați este cea cu privire la durata întinsă a perioadelor de prescripție pentru infracțiunile de corupție, datorită limitelor mari prevăzute pentru pedepsele aferente. Legea nr. 78/2000 prevede anumite circumstanțe agravante care determină o creștere a limitelor pedepselor aplicate. Opinia experților cu privire la acest aspect a fost că în anumite cazuri termenul de prescripție poate să fie chiar prea mare.

Opiniile tuturor celor intervievați au fost convergente în ceea ce privește dificultățile apărute în timpul investigării sau chiar al descoperii infracțiunilor de corupție datorită elementelor specifice acestora. Principalele motive enumerate de către aceștia sunt: legislația procesual penală, competența instanței, elementele specifice ale faptelor prevăzute de legea penală. În legătură cu prima problemă, experții consideră că legislația procesual penală din România nu este compatibilă cu sistemul

nostru național, în cadrul căruia un singur procuror investighează 50 de cazuri în același timp. Există și o lipsă de stabilitate a legislației care nu elimină riscul operării prescripției. Legea nr. 78/2000 a contribuit la această situație făcându-o și mai vulnerabilă prin introducerea conceptului de infracțiuni „asimilate” celor de corupție. Acest aspect are rolul de a face și mai dificilă investigarea și descoperirea acestor infracțiuni deoarece complică delimitarea lor. În considerarea acestor argumente, lipsa capacității administrative a sistemului judiciar de a investiga, de a urmări penal și de a judeca infracțiunile de corupție reprezintă principala vulnerabilitate a sistemului.

Referitor la aspectul competenței, au fost semnalate două probleme principale: competența în funcție de cuantumul pecuniar care reprezintă obiectul ilicit al infracțiunii și competența în funcție de calitatea subiectului activ. Această problemă a competenței este deosebit de importantă deoarece specificitatea infracțiunii de corupție constă în consumarea imediată a faptei. Faptul că dosarele sunt transmise de către un organism specific – Direcția Națională Anticorupție – instanțelor de drept comun, creează un mediu favorabil apariției prescripției. În plus, atunci când competența este stabilită prin menționarea unei anumite valori a obiectului ilicit al infracțiunii, legea cuantifică ilicitul penal, acest lucru fiind o altă dovadă a unei legislații penale deficitare.

Probleme apar de asemenea și atunci când competența este stabilită după calitatea persoanei. În anumite cazuri, acest aspect determină crearea unei situații în care pârâțul „pierde” unul sau două grade de jurisdicție (e.g.: polițiștii, magistrații). Acest tip de stabilire a competenței poate deveni și mai nepotrivit atunci când infracțiunea comisă nu a fost realizată în considerarea calității persoanei. În fapt, practicienii menționează cazurile în care infracțiunile care sunt comise de mai multe persoane ajung să fie disjuse între diferite instanțe, imaginea de ansamblu fiind pierdută. În situațiile în care infracțiunile sunt judecate în același timp (datorită conexiunii acestora) persoanele care nu au așa zisa calitate pierd dreptul de a fi judecate conform proceduri comune. Având în vedere cele de mai sus, aceste proceduri generează o întârziere a investigațiilor, urmării penale și a judecării, făcând și mai probabilă împlinirea termenului de prescripție.

Cea de a treia problemă se referă la specificitatea infracțiunilor de corupție, care subliniază situația potrivit căreia în conținutul acestor infracțiuni se regăsește atât interesul subiectului pasiv cât și cel al subiectului activ. Mai mult decât atât, în materia impunității prevăzută pentru infracțiunile de dare/luare de mită, de exemplu, aceasta nu este clar formulată – în unele cazuri, făptuitorul neputând beneficia de aceasta datorită unor alte probleme (e.g.: acțiunea penală a fost deja pornită din oficiu cu privire la o altă infracțiune).

În legătură cu lungimea termenelor de prescripție, toți experții consideră că acestea sunt îndestulătoare pentru infracțiunile de corupție iar cele privind celelalte infracțiuni în general pot fi uneori prea mari (e.g.: furt, tâlhărie).

Unul dintre experții intervievați consideră că ridică unele probleme Noul Cod Penal care stipulează pedepse mai reduse, lucru care va duce în consecință la reducerea termenelor de prescripție.

Totodată, la întrebarea dacă consideră că este necesară consacrarea unei excepții referitor la introducerea unei perioade speciale de prescripție a infracțiunilor de corupție, experții au dat un răspuns negativ cu privire la o abordare specială a acestei situații.

Problemele ridicate de către experți cu privire la termenele de prescripție ating și problema legată de necunoașterea momentului exact al săvârșirii infracțiunii în multe cazuri. Totodată, luând în considerare faptul că infracțiunile de corupție se consumă imediat, este extrem de dificil pentru procurori sau persoanele care investighează aceste cazuri de a stabili a posteriori data exactă a săvârșirii infracțiunii. Acest aspect are consecințe asupra prescripției deoarece face imposibilă determinarea exactă a împlinirii termenului.

În considerarea practicilor utilizate pentru prevenirea operării prescripției, majoritatea experților intervievați le consideră neobișnuite, în principal neintenționate, iar în cazul apariției, acestea vor fi cenzurate de către instanță.

În legătură cu elementele stipulate de legislația aplicată întreruperii sau suspendării termenului de prescripție, au fost abordate câteva aspecte. Principalele probleme erau generate de posibilitatea suspendării cursului prescripției prin ridicarea unei excepții de neconstituționalitate. Această metodă a fost des folosită în practică ducând de cele mai multe ori la întârzierea soluționării procesului. A fost și mai problematic faptul că aceeași excepție poate fi ridicată chiar dacă în alte cazuri Curtea Constituțională a declarat respectivul text normativ ca fiind constituțional.⁶

O altă problemă în legătură cu acest subiect este cea referitoare la formularea folosită în actele normative. De exemplu, în momentul în care cursul prescripției este întrerupt „prin realizarea oricărui act care trebuie comunicat făptuitorului”, apar câteva probleme: acțiunea penală trebuie să fie începută, unde anume va fi făcută comunicarea etc. Unii dintre experți consideră că aceste inconveniente pot fi rezolvate sau prin eliminarea tuturor cazurilor de întrerupere sau suspendare a prescripției, sau prin introducerea mai multor cazuri în care acțiunea penală să poată fi începută prin introducerea unei plângeri prealabile.

În legătură cu partea procesual civilă a infracțiunilor de corupție, toți experții consideră că nu există victime care să poată pretinde daune, deoarece subiectul pasiv al acestor infracțiuni este statul, prin

instituțiile sale și nu o persoană fizică sau juridică. Mai mult decât atât, la întrebarea referitoare la termenul de prescripție din dreptul civil în general, opinia majorității a fost că acesta este relevant și îndestulător (termenul general fiind de 3 ani). Termenele speciale de 6 luni și respectiv 1 an au fost considerate insuficiente (e.g.: Legea nr. 10/2001 din 08/02/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, care prevede o perioadă de 6 luni, sancțiunea nulității absolute fiind considerată abuzivă).

Referitor la procedurile administrative cu privire la infracțiunile de corupție, experții au opinat că acestea sunt rareori aplicabile. În principal, acestea apar atunci când procurorii sunt sesizați cu infracțiuni de corupție însă datorită lipsei de probe, se află în imposibilitate de a demonstra infracțiunea, datorită acestui lucru aplicând o sancțiune administrativă. Alte cazuri sunt în legătură cu aplicarea art. 18¹ Cod penal, care prevede că atunci când acțiunea investigată nu prezintă pericolul social prevăzut de legea penală pentru o infracțiune, răspunderea penală este înlocuită cu cea administrativă, fiind aplicată ca sancțiune o amendă administrativă. Toți experții intervievați au considerat termenul de prescripție pentru răspunderea administrativă relevant și suficient, deoarece răspunderea administrativă relevă un interes privat și nu unul public, ca răspunderea penală.

În legătură cu măsurile disciplinare cu privire la infracțiunile de corupție, pot fi identificate cazuri în practică, însă calitatea

⁶ Dispozițiile privind suspendarea cauzelor până la soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în respectivele cauze au fost abrogate prin Legea nr. 177/2010

subiectului activ este necesară, respectiv cea de funcționar public. Răspunderea disciplinară este aplicată atunci când cazuri de corupție sunt înaintate organismelor competente, însă fără să existe probe care să le susțină. Toți experții au considerat că termenul de prescripție este în aceeași măsură relevant și suficient pentru răspunderea disciplinară, aducând în discuție însă în același timp și importanța și avantajele unificării acestor termene.

Atunci când a fost ridicată problema descoperirii și aplicării măsurilor disciplinare au apărut anumite neclarități. Ca exemplu, putem menționa faptul că lipsa de comunicare inter-instituțională conduce la omisiuni în procesul implementării

penalităților sau chiar și în cel al transmiterii cazurilor sau soluțiilor. Vidul de resurse umane competente să descopere, să investigheze și să implementeze măsurile disciplinare cu privire la actele de corupție este o altă problemă care împiedică apariția prevederilor legale în acest domeniu. Nu sunt puține cauzele în care datorită numărului mare de cazuri comparativ cu numărul mic de funcționari competenți, dosarele rămân nesoluționate sau sancțiunile nu sunt aplicate. Este un motiv evident pentru împlinirea termenului de prescripție și chiar dacă este specific cazurilor disciplinare, acesta poate fi identificat și în cazurile administrative sau penale.

IX. Concluzii și recomandări

Opinia convergentă a experților intervievați a fost aceea că deși termenele de prescripție sunt în egală măsură relevante și suficiente pentru infracțiunile de corupție, sistemul procedural penal este acela care îngreunează și agravează situația, prin crearea mijloacelor de blocare și întârziere a procedurii. Problema ridicată însă nu se impune să fie rezolvată prin mărirea maximului sancțiunilor și în consecință a termenelor de prescripție, ci prin îmbunătățirea sistemului de urmărire penală. Având în vedere specificitatea infracțiunilor de corupție, fiind foarte dificil de a le proba după consumarea lor imediată acestea sunt în cele mai multe cazuri descoperite prin organizarea unor flagrante.

Câțiva experți au ridicat problema cooperării internaționale în domeniul urmăririi penale a infracțiunilor. Deoarece un motiv principal al împlinirii termenului de prescripție este sustragerea de la urmărirea penală apare dimensiunea internațională a problemei. Experții au căzut de acord cu privire la faptul că în timp ce problema națională este într-o anumită măsură pregătirea organismelor judiciare competente, iar în unele cazuri securitatea frontierei, la nivel internațional problemele de genul cooperării judiciare și implicarea INTERPOL contribuie la pericolul împlinirii prescripției.

Un alt aspect extrem de controversat este cel referitor la momentul de timp exact în care a fost săvârșită infracțiunea. Având în vedere caracterul specific, infracțiunile de

corupție în cele mai multe cazuri sunt descoperite în momentul săvârșirii lor, sau dacă sunt ulterior descoperite acestea sunt probate foarte greu. În cazul în care acestea nu sunt descoperite la momentul săvârșirii, pe lângă faptul că este îngreunat procesul probatoriu, este și dificil de stabilit momentul exact al producerii lor. Acest aspect are consecințe negative asupra prescripției infracțiunilor, deoarece este imposibil de stabilit momentul împlinirii termenului de prescripție.

Sistemul procesual penal român este extrem de instabil, deși termenele de prescripție sunt aparent îndestulătoare, procedura stabilită de către lege creează diverse breșe pentru făptuitori de natură să facă posibilă eludarea dispozițiilor acesteia. Prin urmare, soluția nu constă în mod necesar în mărirea termenelor de prescripție cât în cea privind îmbunătățirea sistemului procedural.

Stadiul unei investigații este condiționat de o înțelegere corectă a spiritului și scopului sentinței penale, a metodelor și mijloacelor de atingere a rezultatului care să permită consacrarea unei baze metodologice de natură să facă posibilă o cercetare empirică a prescripției penale în rolul său de instituție juridică, având ca rezultat stabilirea unor mijloace mult mai eficiente pentru aplicarea sancțiunilor penale. Unul dintre argumentele în acest sens îl poate constitui cel privind relația dezbătută cu privire la problema implementării noii

legislații, precum și a introducerii noilor coduri de penal și procedură penală.

Acest subiect prezintă un interes deosebit și în prezent datorită faptului că nu au fost analizate corespunzător în practică și teorie, problemele referitoare la acest domeniu, respectiv:

- relația dintre fapta penală și conștiința publică;
- abordarea și cercetarea instituției condamnării penale via evoluțiile sale istorice;
- demonstrarea interconexiunii sistemului reacției represive a societății și a evoluției sistemului sancționator instaurat de către stat;
- stabilirea locului și rolului condamnării penale în societatea contemporană – explicarea conceptului și a specificității condamnării penale ;
- relevanța funcțiilor sentinței penale;
- realizarea unei analize comparative între sentința penală și măsurile de siguranță;
- argumentarea necesității aplicării sancțiunilor care nu presupun lipsirea de libertate;
- implementarea serviciului în folosul comunității.

Adoptarea de norme penale referitoare la prescripția penală a ridicat o serie de întrebări cu privire la organele competente și la știința dreptului penal referitor la

înțelegerea, interpretarea, implementarea practică corectă și perfecționarea continuă a instituției pedepselor și a rolului acestora în prevenirea, combaterea și sancționarea fenomenului criminalității și în egală măsură a fenomenului corupției.

În acest context, se impune luarea în considerare a anumitor recomandări:

- Corelarea prescripției infracțiunilor de corupție sau asimilate acestora cu standardele de bune practici europene și internaționale;
- Extinderea și realizarea unei mai bune delimitări a sferei motivelor invocate pentru întreruperea sau suspendarea prescripției;
- Scoaterea de sub incidența prescripției a infracțiunilor de corupție sau asimilate acestora comise de către persoanele expuse politic, prin aplicarea unei politici similare cu cea aplicabilă pentru prevenirea și combaterea infracțiunilor de spălare de bani;
- Formularea unei politici penale consistente, unitare și stabile pentru infracțiunile de corupție sau asimilate acestora, cu realizarea unei atente analize de impact cu privire la schimbările survenite, prin consultarea părților interesate relevante (administrația publică, sistemul judiciar, organismele anticorupție competente, mediul academic, societatea civilă);

- Evaluarea „cifrei negre” a faptelor de corupție și a celor asimilate acestora, precum și a potențialelor cazuri care au intrat sub incidența termenului de prescripție;
- Realizarea unei analize continue a incidenței termenelor de prescripție și a cauzelor generatoare;
- Asigurarea capacității administrative a sistemului judiciar și a organelor competente de a investiga, urmări și judeca cazurile de corupție, în scopul acoperirii lacunelor procedurale a căror consecință este împlinirea termenului de prescripție.